

Med posameznimi členi ni časih nobene zveze; prim. sledeči Zolin stavek (La Débâcle, Velhagen und Klasings Sammlung, 47): La rue fourmillait d'hommes noirs, petits, l'air sale, avec de grosses têtes vilaines (po črki: Na cesti je gomezelo od črnih ljudi, majhnih, obraz z a m a z a n, z debelimi kmetiškimi bučami). V slovenskem stavku se morajo členi lépo skladati; prim. kako je prevel Župančič podoben stavek: Je vis qu'elle était brune, l'oeil ardent, et la plus belle du monde: Videl sem, da je rjavolaska, z žarečimi očmi itd. (Slovan 1915, 286). Časih je vez med členi le navidezno pretrgana, prim. sledeči Cankarjev stavek: »Ko sem stopil iz veže na ulico, sem ugledal Bennatija skoraj nos ob nos« (Lj. zvon 1912, 59). Rečenica je prevedena dobesedno po francoskem: nez à nez, pred nosom; kadar Cankar ni mislil francoski, je n. pr. rekel tik pred licem, n. pr.: Nema slutnja, ki se neslišno plazi v dušo in ni jasna, dokler ne stoji tik pred licem (Podobe iz sanj, 4).

Poglejmo še sledeči stavek Flaubertov (Madame Bovary, Pariz 1909, 36), da vidimo, kako prosto se vežejo posamezni stavki v francoščini: Et alors, sur la grande route qui étendait sans en finir son long ruban de poussière, par les chemins creux où les arbres se courbaient en berceaux, avec le soleil sur ses épaules et l'air du matin à ses narines, le coeur plein des félicités de la nuit, l'esprit tranquille, la chair contente, il (t. j. Charles) s'en allait ruminant son bonheur (Tedaj je po veliki cesti, ki se je vlekla brez konca kakor dolg, prašen trak, po soteskah, kjer so se sklanjala drevesa kakor senčnice, rame obsijane s solncem, z jutranjim zrakom v nosnicah, s srcem polnim blažene noči, z mirno dušo, z zadovoljnim telesom premišljeval svojo srečo).

Dr. A. Breznik.

Ob sklepu letnika moramo naročnikom »Dom in Sveta« to-le povedati: gradiva za zadnjih šest števil (7—12), izšlih kot ena (šesterna) številka, ni uredil pravi, na čelu podpisani urednik, ampak druga roka, ki je v naglici pripravila toliko, da je list sploh pred koncem leta izšel. Cenjeni čitatelji sami vedo, da se od srede julija t. l. vrši največji politični prevrat, kar jih je svet doživel; moči vseh najboljših kulturnih delavcev so s politiko čezinčez zaposlene. V Ljubljani se vrsti seja za sejo, posvet za posvetom, odsek za odsekom. Modrice stojé ob strani in čakajo... Kdaj spet pride njih ura? — Neizmerno trda gre s papirjem, kakršen je potreben za naš list. Niti osminke pole ni bilo mogoče dodati; zato je več rokopisov ostalo v uredniški miznici. »Golobova njiva« Fr. Finžgarja, tiskana na prvem mestu, je iz cikla »Prorokbe zoré«; stavljena je bila že za majnikovo in junijsko št. 5. in 6., a jo je cenzor stare Avstrije črtal. Spet donesek, kakó so nam bila usta zamašena. — Sploh bi bilo danes, ob koncu l. 1918., ko se je svetovno klanje nehalo (dne 11. novembra ob 11. uri dopoldne), zanimivo, pogledati malo nazaj, kakó je »Dom in Svet« v teh štirih letih v prozi in poeziji spremljal te strašne dogodke. Srcé se mi znova krči v žalosti, ko čitam Finžgarjeve slike »Prorokovana« iz začetka l. 1915., ali Cankarjeve »Podobe iz sanj«, ali Velikonjevo »Pismo« (1915) ali Bev-

kovega »Črnega piščanca« ali Lovrenčičeve pesmi izgnancev... V duhu vidim, kaj smo v teh štirih letih izgubili... Oči, zaprite se! Spomin, umolkní! — Ali vendar nam hoče srce obenem prekipeti od veselja: saj smo v grudnu tega leta (4. XII.) doživeli največji dogodek naše zgodovine: politično zedinjenje troimenege naroda v eni državi SHS. Kako bi mogel »Dom in Svet« v tej radosti molčati? Ko bo letos na Silvestrov večer marsikak čitatelj »Dom in Sveta«, sam samcat bdeč, premišljeval vse te zgodbe zadnjih petih, štirih let, zlasti pa letošnjega, ali ne bi bilo prav, da bi baš v našem listu našel duška svojim burnim čuvstvom? Zakaj ne bi naš list, ki je v »Podobah iz sanj« tako verno, tako zvesto tolmačil vso neizmerno žalost slovenske domovine v času vojne, spet tako zvesto, tako verno, tako veličastno tolmačil veselja naše domovine? Zakaj ne? Ah, tisti, ki je doslej pač najpretresljiveje popisal tisočletno romanje in garanje celokupnega našega naroda, podaril nam v »Podobah iz sanj« — svojem najzrelejšem delu — ogledalo »dobrot« vojne, nedosežno izrazil vse vnebovpijoče posledice njene: v ubogih kmetiških hišah, v življenju ranjencev in pobabljenecv, v svetišču src in duš, tisti, ki bi z najglobljim čuvstvom, z najbolj blestečim slogom, v jeziku, ki mu je kot prvemu mojstru pel, mogel in znal opisati naš Te Deum, ah, tudi on je šel za cvetom našega naroda, za svojimi ljubljenci, šel kot zadnji v tej dolgi procesiji — **IVAN CANKAR**, najodličnejši sodrudič »Dom in Sveta«, največji pisatelj slovenske moderne, je dokončal svoje trudapolno zemeljsko romanje dne 11. grudna t. l. v Ljubljani. Dne 13. t. m. smo ga spremili k Sv. Križu. Kakor je rajnik v svojih spisih obsegal ves narod, ta narod proletarcev, tako je ob njegovi zadnji poti stal — rekli bi — ves narod. Imel je spreved kakor njegov veliki vzornik Dostojevski nekda v Petrogradu. Šel je ta veliki génij za svojo rodno materjo, ki ji je na premnogih mestih svojih del postavil vekovit spomenik, a druga Mati neutješljivo žaluje za njim. —

Samo pet dni za Ivanom Cankarjem je legel v grob najostrejši, najneizprosniji kritik njegov v »Dom in Svetu« — **monsignor dr. EVGEN LAMPE**, umrl v Ljubljani dne 16. grudna t. l. Smrt ju je združila, ki sta takó različno stališče zavzemala napram umetnosti: Cankar zvest ji do zadnjega dihleja, dr. Lampe, zapustivši literaturo, nazadnje z vsem veleumom svojim služeč politiki. — Ko je jeseni l. 1900. dr. Frančišek Lampe v cvetu svojih let umrl, je njegov šestindvajsetletni nečak Evgen Lampe (roj. l. 1874. v Metliki) prevzel uredništvo »Dom in Sveta«, katero je (ob souredništvu dr. M. Opeke) ohranil do l. 1913. Popisal je v listu svoje potovanje po Italiji in Londonu; zeló mnogo je njegovih poročil o umetniških razstavah in sodobnih slovstvenih delih. »Dom in Svetu« je bilo v veliko škodo, da mu rajnik ni posvetil vseh svojih velikih zmožnosti. Danes »Dom in Svet« žaluje že za drugim svojim urednikom, ki mu hoče ohraniti trajen, hvaležen spomin.

x.

Popravek. V članku »Doneski k Vodnikovemu življenjepisu« se na str. 184, prvi stolpec, 8. vrsta odzgor glasi pravilno: pohišstvo obeh sob in čumnate, ki je bilo prodano.

